

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredni ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 18 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt let. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za celo leto 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gl. — Za oznanila se plačuje od četrtstopne petit-vrste 6 kr., če se ostanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Frano Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Iz Bosne in Hercegovine.

Denes imamo gledé Bosne važno novico poročati, ki sicer nij vojevitiga, temuč mirnega značaja, a je za nas Slovane vrlo tolažilna. Oficijalni telegram iz Zagreba namreč poroča 29. avgusta: „Ban je na najvišji (cesarjev) ukaz poslal podžupane: Vladimira Mažuraniča, Kovačevića, Markovića, Budisavljevića, vladnega koncipista Poturičiča in okrajnega sodca Jando v Sarajevo, da se tam glavnemu poveljniku Filipoviću postavijo, kateri jim bode službe odkazal.“ — Ta novica je zarad tega važna, in za nas Slovane tolažilna, ker iz nje vidimo, da se na cesarjev ukaz slavjanski hrvatski višji politični uradniki v Bosni v najvažnejša administrativna mesta nastavljati začenjajo, in da jih doli pošilja hrvatski ban, a ne magjarski minister. S tem odpade vedno zlo prorokovanje različnih naših in drugih pesimistov, ki so nam pridobljenje te slovanske provincije radi grenili s strašilom, da bodo magjaronje in celo nemškutarji vso oblast v Bosni v roke dobili. Imena znanih narodnih gori imenovanih hrvatskih upravnih činovnikov nam protivno pričajo, da ostane Bosna v slovanskih rokah, zatoorej se ne strašimo več nubenih navidezne in formalne „konvencije“, ne magjarskih Kalayjev. Stvar mora v dobrem duhu napredovati in bode!

Drug oficijalen telegram poroča, da so od novo mobilizirane naše vojske, ki gre na pomoč v Bosno, uže prvi oddelki 36. vojne divizije 29. t. m. v Banjaluko prišli, od 4. divizije pa je prvi del v Brod prišel. Torej bode v zgorenjej Bosni naša armada kmalu več kot dovolj močna, da se jej ne bode ne

le več bati napadov turških upornikov, temuč da bode Szaparyjev oddel mogel zopet prodirati na Zvornik, in tam vstaške Turke uničiti, kateri so dozdej za zvezo naše vojske nevarni bili. —

Glede najnovejših vojnih operacij poroča telegram 29. t. m. samo to, da je general-major Kopfinger 25. t. m. iz Sarajeva prodrl na vojna razgledovanja do hana „Pod Romanjom“ in do Glazince. Turški vstaši so se bili uže prej to noč razpršili na vse kraje, največ na svoje domove; jedna druhal je bežala v Rogatico. — Pri komandi v Blažuji se je 26. t. m. udal jeden jusbasa z 32 redivi in dvema gorskima kanonoma.

Iz Gospiča se brzojavlja, da je Turkom v tako imenovanej krajini ali turškej Hrvatскеj vsled vzetja Sarajeva pogum upadel. V Bihaču ste se naredili dve stranki mej njimi; jedna hoče, da se ne bojuje proti Avstrijcem, temuč trdnjava in orožje izroči. Druga, ki se hoče braniti, zapustila je trdnjavo bihačko in se utrdila na onej strani reke Une v šancah. Dne 28. avg. bi bil imel biti naš napad na Bihač.

Iz Zadra se javlja, da je načelnik vstaške čete v Livnem odbil poziv general-majorja Csikosa, predati Livno brez boja, in da se pripravlja na hud upor.

Kakor se piše „P. L.“ iz Prizrena, je tam naredilo naše vzetje Sarajeva mej Mohamedanci veliko razdraženost. Vse vpije po maščevanju. Mohamedanci so sklenili vse orožja zmožne Arnavte prizrenskega okraja zbrati na visočinah Javorskih gor. Računajo, da se bode v klancih in strmih visočinah Javora moglo postaviti 35.000 mož Turkov, kateri baje

imajo 50 kanonov. — Če je to vse res, bode naša vojska še mnogo trudnega posla imela, a verjetno je, da dopisnik peštanskega organa pretiruje istino.

Magjarska upornost.

Poročali smo uže, da so se Magjari peštanskega komiteta pod vodstvom podžupana Földvaryja upirali dati zahtevano predprego za dovoz živeža in druge potrebe našej vojski v Bosni. To postopanje Földvaryja odobraval je tudi komitatska skupščina. In še več! Nekov Bela Fay je nasvetoval v tej seji, naj komitatski municipij protestira zoper to, da je ogerska vlada dovolila ministertvu vnanjih stvari dati si od Evrope nalog iti v Bosno, in Ogorskej naložiti breme, ki bode magjarski narod morda v pogin tirala. Zarad tega naj se vloži prošnja do ogerskega zbora, da ta terja ustavljenje zasedanja Bosne, da zahteva, naj se vojska domov pokliče. — Ta nasvet je bil res jednoglasno brez ugovora sprejet. Poleg tega so se vsi drugi magjarski okraji povabili, naj jednake resolucije delajo, podobno se odločno izreko zoper okupacijo Bosne in zoper delovanje vojske, katero je cesar poslal v Bosno in Hercegovino.

Torej magjarska oholost in ošabnost je uže tako daleč prišla, da si ta narod upa demonstrirati zoper cesarjeve naredbe in zoper vojsko našo v onem istem času, ko ona krvavo trpi za poveličanje naše celokupne države. Naši bratje in sinovje srčno kri prelivajo, stradajo in muke prestajajo, ker so poslušali klic domovine, a njih sodržavljani v tej monarhiji, ti Magjari, protestirajo javno proti njih delovanju!

Sicer se nikakor nij bati, da bi magjar-

Listek.

Kako se deli zemlja v Bosni.

(Po „Bosenskem Prijatelju“)

Vsa zemlja v Bosni se deli na tri glavne dele. Prvi pripada caru gospodarju, ter samo on ima pravico na to zemljo, a to pravo se mu zopet na dvoje razdeljuje: prvo pravo ima nad vsemi zemljami kot vrhovni vladar, pa naj bi bile te zemlje katerega koli gospodarja; na znak te vrhovne oblasti se je začela jemati desetina od vsakega in v vsakem proizvodu, kar jih zemlja nosi. To pravo je usajeno globoko v bošnjaška srca, da ima od njega uže cele izreke, ki so postali nepobitni aksiomi; tako oni običavajo reči: „Carska je zemlja, car mi može vzeti svo zemljo, sve imanje, pa tudi glavo, itd.“ Zatorej je v Bosni, ko se pota delajo, več njiv in livad pokončanih na veliko škodo posameznih gospo-

darjev, ter ne dobe nobedne odškodnine, a to vse iz uzroka, ker je „carska zemlja“, pa se more z njo ravnati, kar se hoče.

Drugo je pravo carsko nad onimi zemljami, ki nijso dane nobenemu osebnemu gospodarju, nego služe za občna pasišča, ali pa leže neobdelane.

Kdor hoče posedovati te zemlje, ta mora pri sodnji vzeti pismeno dovolilo, plačati in meje označiti; in samo tako morejo postati svojina posebnika, čeravno na njej ostane vrhovno pravo carsko.

Odkar je dovoljeno, da morejo tudi kristijani posedati zemlje, trpijo zavoljo teh zemelj kristijani največ krivic. Te zemlje so namreč, predno jih dobi kak kristijan, zapuščene, zaraščene in neobdelane; ko jih pa kristijan lepo obdela, najdejo se Turki, ki mu zemljo jemljejo, dokazovaje, da je njihova ali pa katerega drugega Turčina. Pri turškej sodnji pa jim je to lahko storiti, ker je

vedno istina, „da Turčin Turčinu voli“. In če ne morejo za se ali za katerega drugega take zemlje odvzeti, takrat trdijo, da je ona potrebna za občino. Vsled tega postane ves trud siromašnega kristijana brezkoristen in njemu na škodo; da pač večkrat je kristijan celo od sodnije obsojen za krivega, ker se je podstopil to zemljo obdelovati.

Mnogi kristijani so se zavoljo tega izmislili to-le pomoč: oni plačajo namreč kakšnemu siromašnemu Turčinu, da reče, da je zemlja njegova in da jo je kristijanom prodal. Ako jim le-ta veren ostane, potem morejo kaj zadržati. Nedavno se je pripetil tak slučaj pri mestu Jajcu. Dva kristijana sta kupila zemljo od Turčina, obdelala jo, ter tudi zgrade sezidala, ali se hitro najde beg, ki te zgrade razvali in zemljo sebi prisvoji. Kristijana sta Turka neprenehoma podkupovala, da ostane pri svojih besedah, in potem sta prijavila sodnji begovo nasilje. Sodniki pridejo na zem-

ski kričati res toliko moč zadobili, da bi naše monarhije vnanjo politiko zaobrili. Če lani niso s svojim kričanjem zoper Rusijo in za Turčine nič opravili, bodo letos še menj. Pač pa naj poklicani višji krogi iz taci nelojalnih, zmešanih, prevzetnih in naravnost upornih izjav magjarske oholosti izprevidijo, kdo in kateri narodi v tej monarhiji zaslužijo podporo, in kdo ne zasluži one hegemonije nad Slovanstvom v Translejtaniji in onega vpljiva na Cislejtanijo, kakor so ga žalibog Magjari imeli od Beustovega nesrečno sklenenega dualističnega „poravnanja“ semkaj.

Deželna volitev v mariborskem okraju.

Iz Maribora 28. avg. [Izv. dop.]

Mali narod smo Slovenci, ali dozdej smo pokazali, da še nismo tako daleč zabredli v blato zaničevanja samega sebe, da smo odvisne ljudi, kakor je Seeder in prijatelj Brandstetterjev, kakor je Seidl zdaj pokazal se, v deželne zборе ter v državni zbor kot svoje poslance volili, ter po teh ljudeh pokazali svetu, kakšni smo sami, kake uboge pare, ki družih zastopnikov ne zmoremo.

Dozdej smo mi Slovenci pokazali, da vsaj kmet naš na čast slovenske hiše še gleda; tudi tržan in mestjan je tu jin tam to storil, in tudi tisti mestjan in tržan, ki pred zlatim teletom tujino poklekuj, je še dozdej toliko časti v sebi imel, da je vsaj navidezno neodvisnim možem svoje glasove oddajal. Odvisnega človeka so dosedaj na Slovenskem le kranjski velikoposestniki za poslanca v dež. zbor izvolili, — ti so pa baroni in grofi „žlahtne“ krvi, in ker menda družega človeka — „žlahtne“ krvi niso sposobnega za poslanca posel mej soboj našli, izvolili so „žlahtneža“ Vestenecka, odvisnega človeka, za svojega poslanca. — Ali to niso naše slovenske krvi ljudje, to so nemški gospodje; mi še zmirom lahko rečemo: Slovenec, in tudi nemškutarški Slovenec še ima ono častoljublje v prsih, ki terja, da so mu neodvisni možje poslanci.

Letos, leta 1878, se dela na to, da Slovenci morebiti ne bomo mogli več ponosno na prsa potrkati in klicati po svetu, da je slovenski kmet, akoravno ubog, še svoboden mož, ki se ne da pri volitvah komandirati v to, da Seederje, Vestenecke, Seidle kot svoje poslance izvoli; letos se bode slovenski kmet

mariborskega volilnega okraja morebiti spravil do tja, da bode veliko kepo vrgel na dozdej v tem oziru neomadeževano Slovenčevo čast, ter volil po komandi odvisne ljudi.

Dozdej je tedaj bilo v tem oziru še kaj dobro, ali nekaj drugega je, kar nij lepo bilo, — in to je sledeče: Kar avstrijski državljani poslance volimo, se je le jedenkrat prigodilo, da so iz poslančeve dvorane žandarmi jednega odpeljali, kateri se je potem zaradi goljufije obsodil na 6 let ječe. To je črna pika v našem državnem življenji, ali velika, prečrna pika v tvojem življenji slovenski narod, ker ta poslanec je bil človek, katerega si ti, slovenski kmet mariborskega volilnega okraja poslal v deželni in državni zbor, da tebe zastopa!

Pošteno ljubim svoje slovensko ljudstvo, ali ko sem izvedel, da so Brandstetterja zaradi goljufije obsodili, sem se hudoval, češ: ljudstvo slovensko, te sramote nij bilo treba nam, da take ljudi, kot poslance v državni zbor pošiljaš in da potem na Dunaji prav zmetovalno o tebi pravijo: hm, to je bil slovenski poslanec!

Se ve da bi si ti bilo tedaj o nečem opravičiti. Mariborski, bisterški mestjani so ti, slovenski kmet pravili, da sta Brandstetter in njegov dober prijatelj Seidl najboljša poslance za-te, pravili so ti to tudi drugi „gospodje“ — in ubogal si, verjel si tem mogočnim „gospodom“, ki so ti Brandstetterja in Seidla usiljevali za poslance. Mislil si zraven: ta moža sta bogata, nijsta odvisna, časa imata dovolj, naj gresta. — Poslal si jih slovenski kmet, v Gradec, na Dunaj, in jeden teh ti je iz Dunaja prinesel poln koš smradi, blata, jeden teh ti je tvoje pošteno slovensko ime grdo onesnažil, tako, da se zdaj drugi poslanec neče več na tisti sedež v državnem zboru vستي, kjer je tvoj poslanec, o slovenski kmet, Brandstetter sedel, — jeden teh tvojih poslancev sedi v ječi v Karlovu.

Če tako malo te reči premisliš, Slovenec, kaj porečeš na to? Ali ti je vse jedno, ali je tvoje ime pošteno ali ne! Ali te ne peče v prsih, slovenski kmet mariborskega volilnega okraja, da se je v 20 letih le jedenkrat prigodilo, da so beriči poslance iz državnega zbora odpeljali, in da je bil ta poslanec jeden tistih, ki sta se tebi kot poslance v kompaniji ponujala, in katere si ti volil! Ali te ne jezi, da je tvoje ime tako prišlo ob zaupanje, in se je tedaj, ko so Brandstetterja odpeljali,

reklo: saj je bil le slovenskih kmetov poslanec! — Veš kaj človek, če ti je vse jedno, ali te Peter ali Janez kot poslanec zastopa v deželnem ali državnem zboru, jedno ti mora vendar sveto biti, — brez časti v prsih ne smeš zgolj biti, in Brandstetter kot tvoj poslanec, in zraven prav pošten — goljuf, ti mora le nekaj premisliti dati! — Ti moraš ime, koje ti je ta Seidlov prijatelj, Brandstetter ogrdil, zopet očistiti. Kako pa? —

Ti si bil po onih ljudeh, ki so ti Seidlovega prijatelja — Brandstetterja kot poslanca ponujali, ogoljufan, in to prav hudo. Kdo pa so bili oni ljudje? — Ne glej daleč, blizu okolo poglej; — oni ljudje, ki so ti odgovarjali od Brandstetterja in Seidla, niso bili mej tistimi ljudmi, oni ljudje, ki so ti rekli, da Slovenca — in ne Nemca Brandstetterja in Seidla voliš za poslance, niso bili mej ljudmi, ki so ti tacega velikaša, kakor je bil ta „slavni“ Brandstetter, ponujali; poštenu Slovenci, kojim je kaj za slovensko ljudstvo, niso svetovali, da Brandstetterja in Seidla voliš.

Kdo ti je ta dva poslance ponujal, boš lahko spredel! — Tiste ljudi, ki so ti pred par leti Brandstetterja in Seidla kot najboljša moža slikali, in ti ta dva za poslance ponujali, boš tudi letos slišal, — ko bodo sladko okolo tebe, slovenski kmet hodili, in ti tudi dva človeka za poslance ponujali; — premisli dobro, slovenski kmet, na katerej strani so tvoji prijatelji. Osel, pravijo, le jedenkrat na led gre, ti pa slovenski kmet nijsi ravno neumen! Reci tem ljudem, ki so mislili, da imajo „tepca“ pred soboj v tebi, slovenski kmet, kateri vsacega pritepenca, kakor Brandstetterja, za poslance voli, da imaš sam možgane, in da iz njenih rok, iz katerih si pred par leti Brandstetterja vzel, ne jemlješ več poslancev, reci ljudem, ki ti bodo 12. septembra t. l. mesto Brandstetterja, Seederja zraven Seidla za poslance ponujali, da naj gredó v Karlovu pogledat, kako kaj spokorna obleka onemu njih ljubljencu, katerega so prej v zvezde kovali, stoji. — Grób bodi s temi ljudmi, ki so krivi bili, da je prvi poslanec, katerega so beriči odpeljali iz zbornice, kjer bi najboljši možje sedeti imeli, bil tvoj poslanec, in izbrisal si ono grdobu iz svojega življenja, ki te blati, sedeča v ječi v Karlovu.

ljišče, zberejo sosede, tožnike itd., ter začno soditi.

Najpoprej vpraša sodnik Turka: „Si-li ti to zemljo prodal Vlahom?“

Turčin: „Sem, gospodar!“

Sodnik: „Za koliko si jo prodal?“

Turčin: „Za“

Sodnik: „Zakaj si zemljo prodal?“

Turčin: „Bila mi je potreba.“

Sodnik: „Kako si prodal zemljo?“

Turčin: „Kot svojo.“

Sodnik: „Da je tvoja, ti bi jo bil obdelaval sam.“

Turčin: „Nijsem, ker nijsem imel s čim, od slasti je ne prodajem!“

Sodnik: „Od kod tebi ta zemlja?“

Turčin: „Ostala mi je po očetu.“

Sodnik: „Od kod tvojemu očetu?“

Turčin: „Nijsem se pred očetom rodil, pa da vem.“

In tako je sodnija prisodila kristijanoma.

Ali pazimo dobro: ta sodba je izpala dobro za kristijana zato, ker sta kristijana dobro in predobro plačala Turka, pa tudi sodnika; v drugem slučaju bi znal sodnik zahtevati, da Turčin pokaže pismene dokaze, katere mu je zapustil oče o njegovem posestvu. To je jeden povoljen slučaj za kristijana izmej tisoč drugih, za kristijane nepovoljnih.

Drugi del zemlje spada na vakuf, (tekijo, džamije, cerkvene ustanove turške). Ta zemlja je dana iz pobožnosti, da se zidajo, vzdržujejo in preskrbujejo turške cerkve. Jedne džamije so prevideli s to zemljo sami cari, jedne veziri, jedne begi, jedne pa drugi velikaši. Sploh kdor džamijo naredi, ta jej mora zemlje dati, iz katere se vzdržuje, a džamija pa nosi ime svojega utemeljitelja; tako n. pr. „džamija careva“, „Usref begova“, „Ali pašina“ itd. Ko bi se zrušila taka džamija, a njeni dohodki bili nemogoči popraviti jo, potem je to sveta dolžnost njenih utemeljiteljev.

Tako je sveta ta džaminska zemlja, da je niti sam car ne more prodati, ali komu izročiti; ako je potrebno, da se taka zemlja vendar le proda, in da jo osobnik more za kaj upotrebiti, dá se za pristojno ceno, ali vedno ostane odvisna od džamije, ter mora vsako leto plačati kaj malega, samo da se zna, da spada na džamijo. Velijo, da je strogo zabranjeno v turškem zakonu, da na takej zemlji ne more nikdar stati vlaška cerkev; zato Turki tudi pravijo: „džamija na džamijo nemre“; ali jaz mislim, da so se Turki še le zdaj to domislili, samo da brané kristijanom cerkve zidati.

Tretji del zemlje spada na posebne gospodarje, a ti se zopet dele na tri vrste, in sicer:

1. Begi; to so starinski plemiči bosenski, ki so bili poprej večidel bogomili (patareni, manicheji). Vsi so se poturčili še za časa žalostne propasti bosenske, da morejo zemlje

Italijani in mi.

Iz Trsta 26. avg. [Izv. dop.]

Italijanske novine vseh strank kažejo se jako zadovoljne, ker se našej armadi v Bosni in Hercegovini ovire stavljajo. „Sarajevo so sicer avstrijske vojske zasedle“ — pravi to časopisje, — „ali kaj koristi to? Avstrija bode vedno morala močno armado tam doli imeti“

To je resnica; a čemu se Italijani toliko za nas brigajo? Da bi mi tega ne uvideli, morali bi biti prav oslepljeni!

Ko je Italija svoje zjedinenje nenadno s pomočjo Francoske in Pruske dosegla, čuti zdaj uže nekoliko let sem željo, svoje meje razprostrti. Poželjivo njeno oko bavi se posebno z našo Primorsko. A ne verujte, slovenski rojaki, da bi se Italijani le s Primorskim zadovoljili, — ne, oni hočejo še bolj globoko prodreti! „Italia irredenta“ je strašno velika, ona sega do Triglava, — da še dalje, ker videl sem pred nekoliko leti v Milanu zemljevid, na katerem je italijanska meja segala — do Drave!

No! priznati se mora, da imajo naši uljudni sosede zdrav želodec; ali bo pa mogel tudi toliko jedil prebaviti, — to je drugo vprašanje. —

Dobro pa je, da vsaj vemo, kako stojé stvari. Narod naš slovenski se vsaj lahko pripravlja, da bode ljubega gosta dostojno sprejel, ako bi se mu po našej družbi skominalo. A mi naj bi zavolj nekaterih pritepenih lahonov in judov zavrgli svoj jezik in svojo narodnost; pozabiti bi morali, da smo Slavjani; podlegli naj bi se pod ig naroda, kateri nas sovraži, in katerega tudi mi nič menj ne črtimo, — vse, vse le zato, da bi zadovoljili nekaterim prenapetim glavam, večinom tujcem. Narod slovenski, ti verni čuvaj julijskih alp, vrla straža plave, slavjanske Soče, to je bodočnost, katero ti je sosadni narod odmenil. Torej zdaj, ko je po tolikih stoletjih prvokrat v vseh naših srcih čut narodnosti se oživel, zdaj ko smo jeli svoj jezik, — jezik svojih pradedov gojiti, zdaj ko je narod po tolikih težavah dosegel svest združenja, zdaj naj bi vse to opustili, ločili naj bi se od svojih bratov na Koroške, Kranjske in Štajerske za veke, ter postali sužnji onega naroda, kateri nam hoče vse oropati, kar nam ljubo in sveto!

zadobiti in bogastva občuvati s svojim plemstvom. Rekel sem, da so bili večidel bogomili, ali so bili tudi katoliki, ter sem slišal večkrat govoriti proti onim: „pa jaz nisem patarin, oni je pravi patarin neznabožec!“ itd.

Mnogi od teh begov imajo svoje starinske pravice, pisma itd. Pravijo, da jih ima Pašić v Skoplju polno škrinjo, tako Kulenoviči, tako drugi; ali jih ne dajo nobednemu čitati. Ta pisma so pisana z bosanico, zato sem čul, da je še dandenes tajno pismo, v katerem si begi dopisujejo, stara bosanica. V ta pisma imajo oni veliko vero, pa ko se s katerim prijateljski razgovarjajo, ali pa proti vlahom vičejo, običavajo reči: „pa naj pride kaurin (kristijan) za vladarja v Bosno, jaz bom od prl svojo škrinjo, ter krst na se a prase preda se, in zopet jaz beg, a ti sluga, kristijan! Ko tebi križ nij težak, nij tudi meni, morem ga tudi jaz nositi; če se ti s prasetino ne udaviš, ne bom se tudi jaz...“

Le ti, čeravno so veliki zlikovci, in kristijane preganjajo, vendar varjejo sveto bo-

A ne bode tako prišlo! In ako bi izdajni Italijan, ki vedno le nekoje prilike porabi, da Avstrijo napade, hotel tudi zdaj to storiti, ko je naša armada v Bosni in Hercegovini, potem bode mo slavljanški prebivalci Primorske Italijanom pokazali, da se mi ne bomo nikdar z njimi družili. Občno udeleževanje slavjanskega prebivalstva prekmorskega svečanosti cesarjevega rojstvenega dne na vseh pokrajinah je najboljši dokaz, da je narod storil to iz lastnega nagiba, in svedoči, da kakor je v sredini naroda samega se to udeleževanje pričelo, je tudi daleč na okolo takoj poseglo. Ta izjavljanja lojalnosti so pa temveč ceniti, ker so najnovejši dogodjaji od prekmorskega slavjanskega naroda zahtevali, da je dokazal svojo požrtvovalnost, in je življenje mnogo rodbin vsled poziva svojih dražih k armadi jako resno in polno skrbij.

Zakaj je pa slavjansko primorsko prebivalstvo ravno letos slavnostneje, recimo, prav demonstrativno praznovalo rojstveni dan našega cesarja, nego druga leta?

Odgovor čuje se iz vseh ust, iz ust velikan-ske večine, katera je slavnost hotela in napravila, kakor tudi iz ust one manjšine, katero so dogodjaji na laž stavili. A tudi to je bilo prav da se je pri tej priliki slavjanski značaj deželne večine poudarjal. To naj bo kratek poduk iz entnografije vsem čestilcem takozvanih „nравnih mej“, in naj se uže uvidi, da vsa agitacija v Trstu in Istri nema svojega korena v narodu, nego da se hoče umetno v življenje njegovo vplesti, kajti tudi italijansko prebivalstvo primorsko se večinom neče od Avstrije odtrgati.

Koncem svojega članka kličem pa zopet istrskim duhovnom in ljudskim učiteljem: Pod učujte naš narod zdaj ko je še čas, kajti čas izkušenj nij daleč! Italijan vedno preži in pri prvi ugodnej priliki napadel bode Avstrijo. Pripravljajte narod, da se bode branil državnega in svojega narodnega sovraga. Le pogum in vstrajnost, in tudi istrski Slavjani se bodo koncem preverili, da jim nij treba lahonom služiti. —Ž.—

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 30. avgusta.

Torej bi bilo vendar le res, kar nihče ne more verjeti, kar so celo oficijozni listi

sensko narodnost. Sprememba obleke je njihova glavna zmota. Skoraj vsi znajo turški govoriti, ali tega nečejo brez velike potrebe, da pa kadar jih le ta prisili, ter turški spregovore, obrnejo se k Bošnjakom, ter rečejo bosenski: „je li, da je tako, vjere ti?“ Neki Kulenović beg mi je rekel: „ko sem bil v Carigradu bil bi poginil, da nisem teden dnij v našem jeziku govoril; šel sem na ladijo, da vsaj tamkaj najdem kakšnega Dalmatina, ter z njim v našem jeziku nekaj besedij spregovorim; nij sladkosti brez materinega jezika!“

2. Spahijs; to so v poprejšnjih časih bili verni carski vojniki, ter so morali vsaki čas na carski poziv v vojsko odhajati in carstvo braniti. Vsakemu je predpisano, koliko „sabelj“ (vojakov) mora vzeti s soboj v boj. Za nagrado so imeli „timare“ in različne zemlje, od katerih so dohodke dobivali. Tega jim je bilo nekaj odvzeto, ter v denarjih plačano od cara, ali kasneje jim je bilo zopet povrneno.

(Konec prihodnjič.)

kot sramotno za Avstrijo zavračali? „Konvencija“ ali sporazum in pogodba Avstrije s Turčijo je gotova. Včera so to trdili zopet angleški listi, denes beremo pa v Bismarckovem organu „Norddeutsche Allgem. Ztg.“ telegram, z Dunaja: „V seji ministerskega sveta v soboto se je grofu Andrassyju posrečilo prodreti z nasvetom, pogodbo podpisati s porto, katera pogodba priznava vrhovno oblast (suvereniteto) sultanovo v Bosni, in priznava, da je okupacija le provizorna.“ Mi tega še ne moremo verjeti. Prelita kri naših vojakov bi zoper to vpila! Zatorej čakajmo, kaj poreko naši uradni listi.

V prihodnjih dneh se začno v večini kronovin volitve v *deželne zbore*. Ali vse je nekako tiho, udeležba mala, agitacija ne silna, vse stranke so nekako apatične. Kdo je temu kriv? Pač le sistema, ki se v vseh rečeh nij dobro izkazala.

Češki vodja Rieger je pisal Fischhofu naj na to dela, da se Slovani in Nemci v Avstriji sporazumijo, ker le tako je mogoče premoč Magjarov odriniti. Fischhof je odgovoril, da se on drži še zmirom svojih (federalističnih) načel, a da mu bolezen brani udeležiti se javne politike. On želi sporazuma mej narodi v Avstriji.

Na *Hrvatskem* se vrše volitve, vsak dan se nekoliko poslancev voli. Kakor je bilo pričakovati vsled slabe organizacije opozicije zmaga je takozvana narodna ali vladna stranka. Razmere glasov in imena voljenih kandidatov hočemo priobčiti po končanih volitvah, ko bode cel pregled mogoč.

Vnanje države.

Ruski „Novoje Vremja“ odbija očitanje necih nemških listov, da mora Rusija Nemcem hvaležna biti za zadnje posredovanje. Ono pravi: Mi Rusi smo Nemcem pomagali 1870, če so res Nemci nam lani, pa bodimo zdaj poravnani ali „kvit“. Mi Rusi moremo odslej naprej poskusiti z zvezo s Francozi. — Če se Nemci bahajo, da so Avstrijo zadržali od vojske zoper nas, je to večja sreča za Avstrijo, nego za nas Ruse.

Na *grškej* meji se pripravlja nekaj, iz česar lahko postane vojna Gracije in Turčije. Iz Aten se poroča, da so Turki vpadli v grško zemljo in ropali. Grška vlada je protestirala. To so vojeviti začetki.

Iz *Carigrada* javlja zopet 28. avg. telegram: Vsled prigovarjanja guvernerja trapezuntskega, kakor tudi patrijarha in angleškega (?) konzula so sklenili Lazi ne ustavljati se zasedenju Batuma po Rusih.

Totleben je, kakor „Times“ poroča nujno od porte terjal, naj rodopsko goro z rednimi vojniki zasede, da se zabrani dalnje vojevanje.

Italijanski kralj je s svojim vojnim ministrom prišel v Monzo na Milansko, da bode navzočen pri velicah vojskih manevrih, katere italijanska vojska delati hoče.

Dopisi.

Iz Črnomlja 25. avg. [Izv. dop.]

Narodna čitalnica črnomeljska je rojstveni dan cesarjev sijajno praznovala. Uže v saboto večer je bilo celo mesto razsvitljeno, v nedeljo pa se je igrala igra „Zakonske naloge“, zapelo se je nekaj navdušenih narodnih kvartetov in užigali so umetne ognje ter spremljevala je celo veselico dobra topliška godba. Občinstva je bilo gotovo nad pet sto osob, celo nekoliko občinskih zastopnikov iz okolice je bilo navzočnih. Nemčurji, povsod sejajoči nemir in razpor mej strankami zbrali so se nekje zunaj, kjer so jim slovenska grla zapela par slovenskih pesnij. (Sic). Ali bi se ne bili mogli zjediniti vsaj na rojstveni dan cesarjev v skupno slavljenje, kakor se je to zgodilo v Metliki? Kdo trosi torej razpor, ko se vse narodnej stranki krivično prisodi. Čisti donešek čitalnične veselice je bil namenjen zapuščenim rodbinam rezervistov in znaša 30 gold.

Veliko veselja je vzbudila novost, da je

brabra avstrijska armada Sarajevo zasedla. Celo mesto je bilo na nogah, v vsakej hišici je bila luč prižgana, možnarji so pokali in velikanski kres švigal je kvišku, češ, zdaj bje Turkom zadnja ura. Naš narod dobro pomni zgodovinsko tradicijo krvoločnih Turkov, dobro vedo, kako je palil, moril in kral z vso divjostjo.

Vrle naše narodne gospé in gospodičine, ki so uže dvakrat odposlale mnogo šarpije, po vojev in obvez slovanskim ranjenim bratom, tudi zdaj ne bodo zaostale; kakor čujemo se bode ustanovil odbor gospij, ki bodo zbirali različno robo za naše ranjence.

Z Lokavca na Goriškem 26. avg. [Izv. dop.] Denes 26. avgusta so se tukaj opravljale molitve po rajncem Francu Cveku, vojaku polka Marojčičevega. Padel je v Bosni v bitvi pri Maglaju 5. avgusta. K vojakom je bil leta 65 vzet. Po 3 letnej doslužbi je prišel domov, in se je prav marljivo kmetovanja poprijel. Bil je pravi narodnjak, vedno goreč za domovino. Ko se je meseca rožnika naša vojska mobilizirala, je tudi njega osoda zadela, da je moral kot rezervist k armadi iti. S pokornostjo pa s teškim srcem jemal je slovo od svojih dragih, od matere katera je uže 65 let stara in od svoje mlade žene in od dveh svojih hčerk. Dragi bralec, to je bil žalosten prizor, ko je zdaj prišla vest od necega generalmajorja Müllerja iz Žepč na županstvo, da je naš rojak padel. Bil je od sovražnikove turške krogle v glavo zadet. Stara mati vije svoje veli roki plakajoč v obupnosti; žena pada na tla in vpije, da bi se je kamen omehtal. Cela občina miluje osodo tako druzega rojaka, ki ga je nemila smrt daleč od svoje domovine doletela pri Maglaj-ske turške izdaji in perfidiji! Lehka mu bodi zemljica.

S Krasa 24. avgusta [Izvirni dopis.] 18. t. m. je bil Kraševcem dolgo zaželeni dan, ko je goriško pevsko društvo „Slavec“ napravilo koncert v Komnu, kraškem Dunaju. Sešlo se nij sicer dosta pevcev, pa ti, ki so prišli, bili so izbrani pevci, in takovi ljudje pod vodstvom izvrstnega „Slavčevega“ generala dobro pojó. Na precej prostornem dvorišči g. Bandlja napravili so kolenjski gospodje lep oder, ter sploh vse dvorišče okinčali z narodnimi in cesarskimi zastavami. Koncert v Komnu imel je spajati dve veselici: eno v spomin rojstva Nj. Veličanstva, a eno kot „Slavčev“ koncert sam na sebi. Obé veselici delali sti krasno celoto. Pri slovesnej maši, ki je bila ob deseti uri zjutraj videl si vso inteligenco komensko, tudi v Komnu bivajoči Tržanjanje, ki vsako leto hodijo tja dober zrak in teran srkat, bili so v mnogem številu zbrani. Maša nij šla Bog si ga vedi kakó izvrstno, pa tega ne smemo zameriti, če pomislimo, da nam je bil čas za poskušnjo preskopo odmenjen. Veliko bolje se je obneslo petje pri koncertu. Tu moram pa žalibog omeniti proklete nesloge, ki je žugala mej došlimi „Slavci“ vse pravo veselje uničiti. Nekateri namreč došli „Slavci“ nijso bili zadovoljni, da bi „Slavec“ pel pri Bandlju, možji, ki je bil prej ta dan v „Soči“ napaden. Ali po mojem sodu, naj bi se pri takih in enakih slučajih ne gledalo na osebo, nego na stvar samo.

G. Viktor Dolenc je v govoru naglašal udanost Slovencev do svitlega cesarja, ter Nj. Vel. trikrat živio zaklical. Po koncertu je bila tombola, prej bi pa želeli malo več reda. —

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Ko se je zmračilo, osvetili smo Bandljevo dvorišče: umeteljni ognji so se žgali in pri ubranem petju, domačej godbi, (ki se je tudi pri koncertu zadosta odlikovala), pri dobrem teranu, pri plesu in veselih napitnicah smo preživeli par veselih uric mej brati skupaj, do kler nij petelin zapel, ter nas vabil domov. Odhajajoči iz Komna smo imeli le še to željo, da bi se po narodnih veselicah in napravah jelo tamkaj skoro delati proti onda se širečemu grmanizovanju in lahoustvu, koje ima svoj kal v obilem pohojevanji prevzetnih tujcev v Komen. —

Domače stvari.

— (Volilni shod v Žavci) za postavljenje drugega kandidata bode jutri v nedeljo ob 4. popoldne v Hausenbihlerjeve gostilnici, a ne v sredo, kakor je bilo nam prvič naznanjeno.

— (Za ranjene vojake) je daroval dr. Ludvig vitez Gutmansthal 100 gold.

— (Male sodce za Bosno in Hrcegovino.) Nek podvzetnik iz Karlovca je prišel sem in pri nekaterih tukajšnjih sodarjih, kakor tudi pod Šmarno goro naročil 600 malih sodcev pa 30 do 35 litrov, a tudi več sodarskih delavcev soboj vzel, da bode na Hrvatskem take sodce delal; katere bodo rabili za prenos pijače v Bosni in Hercegovini na mulah in po nosačih.

— (Ubil se je) nek star kmet iz Jezera, kateri je bil piján zlezel pri Bobenčku na tržaške cesti po noči v senó spat, a se je v spanji in pijanosti tako nesrečno preválil, da je skozi luknjo na tla v dvorišče padel in takoj mrtev obležal.

— (Umrl) je 28. t. m. v Jesenicah na Gorenjskem dr. Jos. Kerstein, do lani c. kr. sodnik v Trziči.

— (V postonjsko jamo) je 27. avg. udarila strela, ko so bili ravno trije Angleži v njej. Pravijo, da je bil prizor veličasten.

— (V Žuženberku) je bil 20. t. m. za župana izvoljen Jos. Kušman, gg. Fr. Pe-hani, Janez Skočir, Jakob Klinec, Jak. Turk, Mihael Pečijak in Dominik Dereani pa za svetovalce.

— (Iz Turnš pri Slovenskeji Bistrici) se nam piše: — V nedeljo 25. avg. je okolo pol treh bila tukaj velika nevihta, in se toča na grozdji precej pozna. Na Avgustinovo je pa znani okrajni komisar g. Korbar iz Maribora vodil v Laporjah volitev, kjer so še iz Vrhovlj, Hošnice in Žabjaka prišli voliti; in so v vseh štirih občinah voljeni prosti slovenski kmetje. —

— (Od polka Kuhn št. 17) padli so 5. avgusta pri Rogelji sledeči: prostaki Egidij Bitonc, ranjen; Miha Kozomirnik, mrtev; Anton Ambrož, mrtev; Franc Sirk, mrtev; Jože Lukanec, mrtev; Vit Hribar, ranjen; Lovro Sintič, ranjen; Anton Kosak, ranjen; Bartelj Tomšič, ranjen; Štefan Skala, ranjen; Jakob Štrucelj, mrtev; Janez Krajšek, ranjen; Valentin Vidmar, ranjen; Josip Vidrih, ranjen; Jakob Simsič, ranjen; Jarnej Stanisa, ranjen; Matija Gregorič, ranjen. — Pri Jajcu 7. avgusta. Mrtvi so: lejtebant Josip Črne; poddesetnik (fajtar) Anton Škoda; prostaki: Jože Kaiser, Jurij Mav, Štefan Mahoric, Janez Sluban, Franc Golob, Franc Juvančič, Jože Kreiger; korporal Anton Turčič, in poddesetnik Valentin Čimžar. Ranjeni: stotnik Henrik Kopriva, lejtebant Leopold Ambrožič; pro-

staki: Jože Hoge, Franc Eisenzopf, Janez Simunovič, Janez Filak, Franc Videgar, Jakob Pavlika, Melhijor Rožič, Martin Hrovat, Franc Glovan, Jože Turn, Janez Kramar, Anton Vala, vodnik Jožef Klinc, korporal Andrej Stimac; prostaki: Jože Percin, Janez Jeretič, Peter Stublar, Jurij Prac, Matija Traven, Franc Lavrenčič, Matija Simunovič, Janez Reseta, Janez Simenc, Jakob Dolinek; korporal Janez Likar, jednoletni prostovoljec Ignacij Zor, trobentar Anton Bon; prostaki: Tomaž Smrdu, Jurij Suša, Anton Jančar, Martin Kezar, Franc Grden, Franc Dobrin, Jakob Markič; vodnik Janez Zurl, korporal Lovro Balove, poddesetnik Just Exel; prostaki: Jakob Medest, Matija Švab, Jakob Blatnik, Luigi Terezin, Anton Koznart, Jakob Marinic, Blaž Šabec; narednik (feldvebelj) Franc Košmelj, vodnik Franc Kozjek, korporal Franc Kavčič, poddesetnik Jože Kump; Jakob Falzari, Miha Jenko, Lovro Satler, Franc Žibert, Lovro Marica, Janez Perezin, Franc Schrey, Miha Janskovič, Jože Oblak, Bartolj Habjanic, Janez Ojčič, Anton Zitnik, Matija Obermann, Jože Zugelj, Miha Rojc, Janez Golja, Gašper Strehar, Janez Mubi, Lovro Ankeli, vsi prostaki; jednoletni prostovoljec Frederik Felzing.

Listnica opravištva: G. J. B. v Šm.: Vašej želji se je ustreglo, in pošljamo naš list od 1. septembra pod naročenim naslovom v Bosno.

Tuji.

29. avgusta:

Evropa: dr. Armbrilio iz Dunaja. — Biringer iz Pešte. — dr. Jerabek iz Prage.

Pri Slonu: Rupnik iz Trsta. — Krolupar iz Dunaja. — Paumgärtner iz Kočevja. — Gallo iz Trsta. — Vidic iz Dunaja. — Wonder iz Gradca. — Vodničar iz Dunaja.

Pri Maliču: Witthain iz Gradca. — Strein iz Trsta. — Hofbauer iz Dunaja. — Rothkirch iz Gorice. — Lehner iz Trsta.

Pri bavarskem dvoru: Rosman iz Trsta. — Rubin iz Komna.

Dunajska borza 30. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	61	gld.	10	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	63	"	05	"
Zlata renta . . .	71	"	65	"
1860 drž. posojilo . . .	110	"	50	"
Akcije narodne banke . . .	803	"	—	"
Kreditne akcije . . .	237	"	—	"
London . . .	115	"	—	"
Napol . . .	9	"	22 1/2	"
C. kr. cekini . . .	5	"	47	"
Srebro . . .	100	"	—	"
Državne marke . . .	56	"	65	"

Oznanilo.

Podpisano županstvo naznanja, da bode **dne 6. septembra tekočega** in vsacega naslednjega leta v **Renčah letni trg** za živino in različno drugo blago.

Županstvo v Renčah,
dne 18. avgusta 1878.

(266—5) **France grof Strassoldo,** župan.

Wir empfehlen geschützt.
als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Belteinlagen, Zeltstoffe

der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(159—58)